

Michał Ptak

Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu

POLSKI SYSTEM PODATKOWY A OCHRONA ŚRODOWISKA

1. Wprowadzenie

Z punktu widzenia systemu finansowania ochrony środowiska szczególną rolę odgrywają w Polsce opłaty za korzystanie ze środowiska. W większości opłaty te są wykorzystywane jako źródło tworzenia funduszy celowych przeznaczonych na finansowanie inwestycji proekologicznych. Obok opłat za korzystanie ze środowiska funkcjonują jednak w polskim systemie podatkowym także inne rozwiązania motywujące podmioty gospodarujące do racjonalnego i bardziej oszczędnego korzystania z zasobów naturalnych, stosowania czystych technologii czy instalowania urządzeń ochronnych.

Rozwiązania proekologiczne w przepisach polskiego prawa podatkowego przyjmują zazwyczaj postać zwolnień (lub wyłączeń) podatkowych bądź też zróżnicowanych stawek podatkowych skłaniających do podejmowania określonych działań czy wyboru określonych produktów. Tego typu rozwiązania można znaleźć zarówno w podatkach pobieranych na rzecz budżetu państwa, jak i w podatkach i opłatach samorządowych. Wydaje się jednak, że niektóre z obecnie funkcjonujących w Polsce podatków można traktować jako swego rodzaju podatki ekologiczne. Przykładem takiego podatku jest akcyza od paliw silnikowych czy olejów opałowych. Stosowanie podatku akcyzowego w odniesieniu do tych produktów może nie tylko służyć zapewnieniu budżetowi państwa odpowiednich dochodów, ale także zapobiegać marnotrawstwu i wyzwać bodźce do działań przyjaznych środowisku.

W artykule poddano analizie rozwiązania zawarte w prawie podatkowym, które można zaliczyć do instrumentów podatkowego wsparcia polityki ochrony środowiska. Z uwagi na ograniczenie objętości artykułu szczegółowo omówione zostały tylko niektóre z podatków zawierających różnego rodzaju bodźce do zachowań przyjaznych środowisku bądź też zmniejszających zainteresowanie działaniami niepożądanymi z punktu widzenia ochrony środowiska. Opracowanie uwzględnia stan prawny obowiązujący na dzień 1 maja 2006 roku.

2. Znaczenie rozwiązań podatkowych w przepisach prawa środowiskowego

Zróznicowane stawki podatków i innych danin publicznych traktowane są w ustawie *Prawo ochrony środowiska* (DzU 2001 nr 62, poz. 627 z późn. zm.) jako jedna z trzech podstawowych kategorii środków finansowo-prawnych służących ochronie środowiska (obok opłat i kar pieniężnych). Przepisy tej ustawy w odniesieniu do zróżnicowania stawek podatków mają jednak charakter postulatywny i stanowią wyrażenie woli ustawodawcy, by stawki te ustalane były przy uwzględnieniu oddziaływania podatników na środowisko (zob. [Ustawa *Prawo...* 2001, s. 758; Dowgier i in. 2004, s. 201-202]). Szczegółowe regulacje w zakresie np. obowiązujących stawek podatkowych zawierają przepisy prawa podatkowego.

W ustawie *Prawo ochrony środowiska* podkreśla się wyraźnie rolę jednego z obowiązujących obecnie podatków – podatku akcyzowego. W artykule 283 ust. 2 tej ustawy ustawodawca określa, że stawki podatku akcyzowego powinny być kalkulowane tak, aby zapewnić m.in. niższą cenę rynkową benzyny bezołowiowej w stosunku do benzyny zawierającej ołów oraz niższe ceny olejów napędowego i opałowego o niższej zawartości siarki w stosunku do olejów o wyższej jej zawartości.

Przeprowadzona w dalszej części opracowania analiza poszczególnych ustaw podatkowych wskazuje, że instrumenty wsparcia ochrony środowiska spotyka się w wielu dziedzinach życia objętych obowiązkiem podatkowym [Wierzbowski, Rakoczy 2005, s. 89]. Cele środowiskowe osiągane są także za pomocą innych, poza stawką, elementów techniki podatkowej [Moczko-Wdowczyk 2003, s. 36].

Podatek akcyzowy. Podatek akcyzowy jest selektywnym podatkiem pośrednim nakładanym na ściśle określone towary konsumpcyjne. Do wyrobów akcyzowych (czyli wyrobów i artykułów podlegających akcyzie), mogących mieć wpływ na środowisko naturalne, należy zaliczyć przede wszystkim: paliwa silnikowe, oleje opałowe i gaz, a także energię elektryczną oraz samochody osobowe.

Opierając się na definicji podatków ekologicznych przyjętej przez Eurostat, funkcjonujący w Polsce podatek akcyzowy można sklasyfikować jako podatek ekologiczny. Zgodnie z tą definicją za podatek ekologiczny uważa się taki podatek, którego podstawą opodatkowania jest wyrażony w jednostkach fizycznych przedmiot podatku mający udowodniony, zwłaszcza negatywny wpływ na środowisko (taką podstawą może być np. liczba kilogramów substancji wprowadzonej do powietrza). Podatek ekologiczny może być także nakładany na ograniczone zasoby naturalne (np. wodę słodką) bądź też produkty czy urządzenia, mogące być traktowane przy opodatkowaniu jako substytuty szkodliwych dla środowiska emisji (np. paliwa, samochody osobowe) [Jarass, Obermair 1996, s. 2-7].

Maksymalne stawki akcyzy uregulowane są w większości w Ustawie z 23 stycznia 2004 r. o podatku akcyzowym (DzU 2004 nr 29, poz. 257 ze zm.). Na podstawie upoważnienia ustawowego Minister Finansów może, w drodze rozpo-

rządzenia, obniżać te stawki, uwzględniając założenia ustawy budżetowej na dany rok oraz wysokość stawek minimalnych wynikających z przepisów prawa Wspólnoty Europejskiej. W odniesieniu do paliw silnikowych i olejów opałowych podstawą do obniżania i różnicowania stawek może być także potrzeba ochrony środowiska naturalnego oraz udział komponentów wytwarzanych z surowców odnawialnych w opodatkowanych paliwach i olejach.

Minimalne stawki podatkowe, jakie Polska i inne państwa członkowskie Unii Europejskiej powinny ustalić w stosunku do określonych wyrobów energetycznych oraz energii elektrycznej, określone są w tzw. dyrektywie energetycznej¹. Jak wynika z tab. 1, stawki na niektóre wyroby akcyzowe są w Polsce wyższe od stawek określonych w przepisach prawa Wspólnoty. Pozostałe stawki podatkowe muszą być jednak podwyższone w terminie wynikającym z przyznanych Polsce okresów przejściowych². Do końca 2011 r. Polska obowiązana jest także do opodatkowania takich nośników energii, jak węgiel i koks.

Zakres przedmiotowy podatku akcyzowego jest w pewnym stopniu ograniczony dzięki zwolnieniom podatkowym, z których część ma charakter proekologiczny. Na mocy Ustawy o podatku akcyzowym zwolnieniu podatkowemu podlega obecnie m.in. energia elektryczna wytwarzana z odnawialnych źródeł energii (art. 23 ust. 3 Ustawy o podatku akcyzowym). Dodatkowe zwolnienia o charakterze proekologicznym przewidziane są w rozporządzeniach Ministra Finansów. Na mocy przepisów rozporządzeń w sprawie zwolnień od akcyzy³ całkowitemu lub częściowemu zwolnieniu od podatku podlegają m.in. paliwa z określoną zawartością biokomponentów. Do końca 2006 r. częściowym zwolnieniem od akcyzy objęta jest sprzedaż paliw produkowanych częściowo z odpadów tworzywa sztucznych.

Podatek od towarów i usług. Podstawową stawką opodatkowania VAT jest 22%. Stawkę tę stosuje się do wszystkich towarów i usług, z wyjątkiem tych, które są zwolnione przedmiotowo od podatku, a także tych, które są objęte stawkami obniżonymi [Sasin, Sasin 2004, s. 155]. Wśród towarów i usług opodatkowanych stawkami niższymi od podstawowej znajdują się także takie, które mogą mieć pozytywny wpływ na stan środowiska naturalnego.

¹ Dyrektywa Rady (Europey) 2003/96/WE z 27 października 2003 r. w sprawie restrukturyzacji wspólnotowych przepisów ramowych dotyczących opodatkowania produktów energetycznych i energii elektrycznej (Dz.Urz. 2003 L 283 z 31 października).

² Okresy przejściowe w dostosowaniu stawek akcyzy dla Polski i innych krajów będących członkami Unii od 2004 r. reguluje Dyrektywa Rady (Europey) 2004/74/WE z 29 kwietnia 2004 r. zmieniająca Dyrektywę 2003/96/WE w zakresie możliwości stosowania przez określone państwa członkowskie czasowych zwolnień lub obniżek poziomu opodatkowania na produkty energetyczne i energię elektryczną (Dz.Urz. 2004 L 157 z 30 kwietnia).

³ Rozporządzenie Ministra Finansów z 26 kwietnia 2004 r. w sprawie zwolnień od podatku akcyzowego, tekst jednolity: Dz.U 2006 nr 72, poz. 500.

Tabela 1. Obowiązujące w Polsce stawki akcyzy na wybrane wyroby energetyczne i minimalne stawki podatkowe wynikające z dyrektyw Rady Unii Europejskiej

Rodzaj wyrobu energetycznego	Jednostka miary	Stawki minimalne przewidziane w Dyrektywie Rady 2003/96/WE (w euro)	Stawki minimalne wynikające z przyznanych Polsce okresów przejściowych (w euro)	Stawka podatkowa obowiązująca w Polsce (01.01.2006)	
				(w euro) ^a	w zł
Benzyna ołowiowa	1000 litrów	421	–	466,31 ^b	1 827 ^b
Benzyna bezołowiowa	1000 litrów	359	287 (od 01.05.2004) 359 (od 01.01.2009)	356,05 ^b	1 395 ^b
Olej napędowy jako materiał pędny	1000 litrów	302 (od 01.01.2004)	245 (od 01.05.2004)	290,45 ^{b,c}	1 138 ^{b,c}
		330 (od 01.01.2010)	274 (od 01.01.2008)	303,47 ^{b,c}	1 189 ^{b,c}
			302 (od 01.01.2010)	324,14 ^{b,c}	1 70 ^{b,c}
			330 (od 01.01.2012)		
Ciężki olej opałowy	1000 kg	15	13 (od 01.05.2004)	15,31	60
			15 (od 01.01.2008)		
Gaz LPG jako materiał pędny	1000 kg	125	–	204,19	800 ^b
Węgiel i koks	GJ	0,15 (od 01.01.2004)	Okres przejściowy do 01.01.2012	–	–
		0,3 (od 01.01.2010)			
Energia elektryczna	MWh	0,5 (dla zastosowań gospodarczych)	– ^d	5,10	20
		1,0 (dla zastosowań pozagospodarczych)			

^a w obliczeniach przyjęto kurs euro z 3 października 2005 r. opublikowany w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej (1 euro = 3,918 zł);

^b łącznie z opłatą paliwową;

^c wysokość stawki uzależniona jest od zawartości siarki;

^d Polska jest obowiązana do dostosowania przepisów w zakresie opodatkowania energii elektrycznej do ram wspólnotowych (wiąże się to głównie z przesunięciem momentu powstania obowiązku podatkowego z momentu wytworzenia i wprowadzenia energii elektrycznej do sieci przez wytwórcę do momentu dostarczenia jej odbiorcy końcowemu).

Źródło: [Excise Duty... 2006, s. 1-43].

Stawką obniżoną w wysokości 7% objęte są towary i usługi wymienione w załączniku nr 3 do Ustawy z 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (DzU 2004 nr 54, poz. 535 ze zm.), czyli m.in.:

- materiały i środki wyposażenia specjalistycznego, takie jak zapory pływające i sprzęt do likwidacji zagrożeń ekologicznych i chemicznych oraz sprzęt i środki do uszczelniania i ograniczania przemieszczania się materiałów niebezpiecznych,
- usługi w zakresie gospodarki ściekami oraz wywozu i unieszkodliwiania odpadów.

Stosownie do przepisu art. 83 ust. 1 pkt 11 ustawy o podatku od towarów i usług stawką preferencyjną 0% w podatku VAT objęte są usługi związane z ochroną środowiska morskiego i utrzymaniem akwenów portowych i torów podejściowych.

Podatek od środków transportowych. Podatek od środków transportowych jest uregulowany w przepisach rozdziału 3 Ustawy z 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (tekst jednolity: DzU 2002 nr 9, poz. 84 ze zm.). Opodatkowaniu tym podatkiem podlegają samochody ciężarowe, ciągniki siodłowe i balastowe przystosowane do używania łącznie z naczepą lub przyczepą, przyczepy i naczepy oraz autobusy.

Wysokość stawek podatku od środków transportowych jest ustalana w drodze uchwały rady gminy, przy czym stawki te nie mogą przekraczać wysokości określonej ustawą o podatkach i opłatach lokalnych. Dodatkowo rada gminy, uchwalając stawki dla określonych rodzajów środków transportowych, nie może ustalić stawki niższej niż wynika to z odpowiedniego załącznika do ustawy.

Przy określaniu stawek dla niektórych środków transportowych rada gminy może różnicować wysokości stawek, uwzględniając zwłaszcza wpływ środka transportowego na środowisko naturalne, rok produkcji albo liczbę miejsc do siedzenia. Do elementów składających się na pojęcie „wpływ pojazdu na środowisko naturalne”, mogących stanowić podstawę różnicowania stawek podatku, można zaliczyć np. poziom emisji spalin i hałasu wynikający z odpowiednich certyfikatów uzyskiwanych przez producentów i importerów pojazdów czy też posiadanie katalizatora [Etel, Presnarowicz 2002, s. 50-51]. Dodatkowym kryterium różnicowania stawek, istotnym z punktu widzenia ochrony środowiska, jest wiek pojazdu. Uwzględniając ten czynnik przy podejmowaniu uchwały w sprawie stawek podatku, rada gminy może motywować lokalnych przedsiębiorców do stopniowej wymiany taboru i wykorzystywania pojazdów nowszych, zwykle mniej uciążliwych dla środowiska [Etel, Presnarowicz 2002, s. 50-51].

Wpływanie na wysokość stawek podatku od środków transportowych z wykorzystaniem wymienionych wyżej czynników jest najczęściej spotykanym w praktyce sposobem proekologicznego różnicowania wysokości obciążeń podatkowych przez rady gmin [Dowgier i in. 2004, s. 205]. Przykłady uwzględniania tych czynników przy określaniu stawek podatkowych w wybranych gminach województwa dolnośląskiego przedstawiono w tab. 2.

Tabela 2. Przykłady różnicowania stawek podatku od środków transportowych przez wybrane rady gmin województwa dolnośląskiego w 2006 roku

Gmina	Kryteria różnicowania stawek podatku
Legnica	Wiek pojazdu (wyższe stawki dla pojazdów, których wiek przekracza 5 lat) Posiadanie normy ekologicznej EURO
Lubin	Wiek pojazdu (wyższe stawki dla pojazdów wyprodukowanych przed 1 stycznia 1995 r.) Wyposażenie pojazdu w urządzenia obniżające szkodliwe działanie na środowisko naturalne
Milicz	Wiek pojazdu (wyższe stawki dla pojazdów, których wiek przekracza 10 lat) Wyposażenie pojazdu w katalizator

Źródło: [Uchwała nr XL/408/05... 2005; Uchwała nr XXXIV/144/2005... 2005; Uchwała nr XXXVI/271/05... 2005; Dowgier i in. 2004, s. 205-207].

Za pewien instrument wsparcia ochrony środowiska można także uznać sam sposób różnicowania stawek podatku od środków transportowych zawartych w ustawie o podatkach i opłatach lokalnych. Pojazdy o większej masie (z reguły bardziej uciążliwe dla środowiska) opodatkowane są bowiem przy zastosowaniu wyższych stawek podatkowych aniżeli pojazdy o mniejszej masie czy mniejszej liczbie osi [Hanusz, Czerski 2004, s. 109].

Podatek od nieruchomości. Podatek od nieruchomości, uregulowany w Ustawie o podatkach i opłatach lokalnych (DzU 1991 nr 9, poz. 31 ze zm.), jest jednym z największych źródeł dochodów budżetów samorządowych. Przedmiotem tego podatku są grunty, budynki lub ich części, budowle lub ich części związane z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Przepisy Ustawy o podatkach i opłatach lokalnych wprowadzają do podatku od nieruchomości pewną grupę zwolnień, które odnoszą się do zagadnień ochrony środowiska. Przedmiotowemu zwolnieniu z podatku od nieruchomości podlegają np. grunty położone na obszarach objętych ochroną ścisłą, czynną lub krajobrazową, a także budynki i budowle trwale związane z gruntem, służące bezpośrednio osiągnięciu celów z zakresu ochrony przyrody – w parkach narodowych (art. 7 ust. 1 pkt 8). Stosownie do art. 7 ust. 1 pkt 8a Ustawy z podatku od nieruchomości zwolnione są także będące własnością Skarbu Państwa: grunty pokryte wodami jezior o ciągłym dopływie lub odpływie wód powierzchniowych oraz grunty zajęte pod sztuczne zbiorniki wodne.

Ponadto zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 10 Ustawy o podatkach i opłatach lokalnych z podatku od nieruchomości zwalnia się grunty stanowiące nieużytki, użytki ekologiczne, grunty zadrzewione i zakrzewione. Wymienione rodzaje użytków gruntowych nie są jednak zwolnione z podatku od nieruchomości w sytuacji, gdy są zajęte na prowadzenie działalności gospodarczej.

Obok zwolnień przewidzianych ustawowo w podatku od nieruchomości mogą występować także inne zwolnienia przedmiotowe wprowadzane w drodze uchwał rad gmin. Z takich zwolnień korzystają niekiedy nieruchomości stanowiące ujęcia wody pitnej czy też nieruchomości zajęte na potrzeby oczyszczalni ścieków [Hanusz, Czerski 2004, s. 48].

Podatek rolny. Podatek rolny regulowany jest przede wszystkim Ustawą z 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (tekst jednolity: DzU 1993 nr 94, poz. 431 ze zm.). Zgodnie z art. 1 tej ustawy opodatkowaniu podatkiem rolnym podlegają grunty sklasyfikowane w ewidencji gruntów i budynków jako użytki rolne lub jako grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych. Z przedmiotu opodatkowania wyłączone są jednak grunty zajęte na prowadzenie działalności gospodarczej innej niż działalność rolnicza.

W podatku rolnym istnieje kilka zwolnień i ulg, z których część może mieć charakter proekologiczny. Od podatku rolnego zwolnione są m.in. użytki ekologiczne oraz grunty gospodarstw rolnych powstałe z zagospodarowania nieużytków. Drugie z wymienionych zwolnień (przysługujące na 5 lat, licząc od roku następnego po zakończeniu zagospodarowania) może dotyczyć podmiotów, które w ramach zagospodarowania nieużytków rozpoczęły na nich produkcję malwy czy wierzby energetycznej. Obie rośliny są uważane za wysoko wydajne źródło energii odnawialnej, o bardzo niewielkich wymaganiach glebowych [Dowgier i in. 2004, s. 211].

Wśród ulg przewidzianych przez ustawodawcę w ustawie o podatku rolnym znajdują się ulgi inwestycyjne. Ulgi te przysługują podatnikom podatku rolnego z tytułu wydatków poniesionych na budowę (modernizację) obiektów służących ochronie środowiska lub na zakup i zainstalowanie urządzeń do wykorzystywania na cele produkcyjne naturalnych źródeł energii (wiatru, biogazu, słońca, spadku wód).

Ulgą inwestycyjną przyznawana jest po zakończeniu inwestycji. Polega ona na odliczeniu od należnego podatku rolnego od gruntów położonych na terenie gminy, w której została dokonana inwestycja, kwoty w wysokości 25% udokumentowanych rachunkami nakładów inwestycyjnych. Maksymalny okres dokonywania odliczeń kwot przypadających z tytułu tej samej inwestycji wynosi 15 lat.

W ustawie o podatku rolnym istnieje rozwiązanie przypominające regulację przewidzianą w przepisach normujących podatek od nieruchomości, a także w przepisach regulujących podatek leśny. Dotyczy ono uprawnienia samorządu terytorialnego do rozszerzania katalogu zwolnień przedmiotowych o kolejne, odpowiadające warunkom i potrzebom lokalnym. W odniesieniu do podatku rolnego rady gmin uprawnione są jednak do wprowadzania nie tylko zwolnień od podatku, ale również ulg.

Podatek leśny. Opodatkowaniu podatkiem leśnym podlegają określone w ustawie lasy, z wyjątkiem lasów zajętych na wykonywanie innej działalności gospodarczej niż działalność leśna (art. 1 Ustawy o podatku leśnym, DzU 2002 nr 200, poz. 1682 ze zm.).

Zwolnieniem od podatku leśnego objęte są m.in. lasy z drzewostanem w wieku do 40 lat oraz lasy wpisane indywidualnie do rejestru zabytków. Podobnie jak to ma miejsce w ramach podatku od nieruchomości i podatku rolnego, ze zwolnienia od podatku leśnego korzystają także użytki ekologiczne.

Ustawodawca przewidział tylko jedną ulgę w podatku leśnym. Ulgę tę można potraktować jako element wsparcia ochrony środowiska, gdyż dotyczy ona lasów ochronnych oraz lasów wchodzących w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych. Stawka dla tej kategorii lasów jest obniżona do 50% stawki podstawowej (art. 4 ust. 3 Ustawy o podatku leśnym).

Inne podatki i opłaty. Regulacje promujące działania korzystne z punktu widzenia ochrony środowiska znajdują się także w przepisach ustaw o podatkach dochodowych. Do takich przywilejów podatkowych można zaliczyć np. zwolnienie od podatku dochodowego od osób prawnych określonych podatników, których celem statutowym jest działalność w zakresie ochrony środowiska (w części przeznaczanej na ten cel).

Pewne wyłączenia i zwolnienia podatkowe skierowane na ochronę środowiska zawierają także przepisy ustawy o podatku od czynności cywilnoprawnych oraz ustawy o opłacie skarbowej. Jednym z przykładów takiego zwolnienia jest zwolnienie z podatku od czynności cywilnoprawnych, przysługujące pod pewnymi warunkami określonym osobom prawnym (m.in. fundacjom), których celem statutowym jest działalność w zakresie ochrony środowiska (szerzej zob. [Moczko-Wdowczyk 2003, s. 46-47]).

Do opłat samorządowych mających znaczenie z punktu widzenia polityki ochrony środowiska można zaliczyć także opłaty eksploatacyjne i inne opłaty związane z wydobywaniem kopalin, a także opłaty miejscowe i uzdrowiskowe. Te dwie ostatnie opłaty, pobierane od osób przebywających w miejscowościach charakteryzujących się zwykle znacznym nasileniem ruchu turystycznego stanowiącego istotne obciążenie dla środowiska, mogą służyć ochronie lokalnych zasobów leśnych czy wodnych [Dowgier i in. 2004, s. 213].

3. Zakończenie

Pytanie o proekologiczny charakter polskiego systemu podatkowego nabiera szczególnego znaczenia w kontekście rozwiązań wykorzystywanych w krajach Europy Zachodniej. W większości tych państw dominują podatki ekologiczne odprowadzane do budżetu, dokonuje się także zmian w systemach podatkowych opartych na założeniach proekologicznej reformy podatkowej. Tego typu rozwiązania wzbudzają rosnące zainteresowanie w Polsce. Jako przejaw tego zainteresowania można uznać projekt ustawy o podatku ekologicznym od samochodów, którego wprowadzenie uzasadnia się m.in. potrzebą ochrony środowiska naturalnego.

Wydaje się, że obecnie funkcjonujący w Polsce system podatkowy, mimo obecności pewnych ulg i zwolnień skierowanych na działania proekologiczne, nie stanowi wystarczającego wsparcia celów istotnych z punktu widzenia ochrony środowiska. Pewną przeszkodą w preferencyjnym opodatkowaniu działalności proekologicznej może być także tendencja do stopniowego uchylania obowiązują-

cych ulg i zwolnień. Z drugiej jednak strony pozytywne doświadczenia innych państw w stosowaniu „zielonych” podatków mogą skłaniać ustawodawcę do zwiększania obciążeń fiskalnych nakładanych na produkty czy zachowania, które negatywnie wpływają na środowisko naturalne. Wzrost znaczenia podatków proekologicznych może także wiązać się z harmonizacją podatków w Unii Europejskiej.

Literatura

- Dowgier R. i in., *Rola podatków majątkowych*, Dom Wydawniczy ABC, Warszawa 2004.
- Dyrektywa Rady (Europey) 2003/96/WE z 27 października 2003 r. w sprawie restrukturyzacji wspólnotowych przepisów ramowych dotyczących opodatkowania produktów energetycznych i energii elektrycznej (Dz.Urz. L 283 z 31 października 2003).
- Dyrektywa Rady (Europey) 2004/74/WE z 29 kwietnia 2004 r. zmieniającą dyrektywę 2003/96/WE w zakresie możliwości stosowania przez określone państwa członkowskie czasowych zwolnień lub obniżek poziomu opodatkowania na produkty energetyczne i energię elektryczną (Dz.Urz. L 157 z 30 kwietnia 2004).
- Etel L., Presnarowicz S., *Podatek od środków transportowych*, Dom Wydawniczy ABC, Warszawa 2002.
- Etel L., Presnarowicz S., *Podatki i opłaty samorządowe*, Dom Wydawniczy ABC, Łódź 2003.
- Excise Duty Tables. Part II – Energy Products and Electricity*, European Commission, Brussels 2006.
- Hanusz A., Czerski P., *Gminne podatki i opłaty budżetowe*, Kantor Wydawniczy Zakamycze, Kraków 2004.
- Jarass L., Obermair G., *Manual: Statistics on Environmental Taxes*, European Commission, Wiesbaden 1996.
- Ustawa Prawo ochrony środowiska. Komentarz*, red. J. Jendrośka, Centrum Prawa Ekologicznego, Wrocław 2001.
- Moczko-Wdowczyk S., *Funkcja podatków w ochronie środowiska*, „Ochrona Środowiska. Prawo i Polityka” 2003 nr 2.
- Parulski S., *Akcyza. Komentarz*, Kantor Wydawniczy Zakamycze, Kraków 2005.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z 26 kwietnia 2004 r. w sprawie zwolnień od podatku akcyzowego (tekst jednolity: Dz.U. z 2006 r. Nr 72, poz. 500).
- Sasin W., Sasin P., *Podatek od towarów i usług VAT na nowych zasadach od 1 maja 2004 r.*, Sigma, Skierniewice 2004.
- Uchwały rad gmin województwa dolnośląskiego z 2005 r. (Uchwała nr XL/408/05 Rady Miejskiej w Legnicy z 28 listopada 2005 r. w sprawie wysokości stawek podatku od środków transportowych, Uchwała nr XXXIV/144/2005 Rady Gminy Lubin z 22 listopada 2005 r. w sprawie ustalenia wysokości stawek podatku od środków transportowych, Uchwała nr XXXVI/271/05 Rady Miejskiej w Miliczu z 24 listopada 2005 r. w sprawie ustalenia stawek podatku od środków transportowych na obszarze Gminy Milicz w 2006 roku).
- Ustawa z 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (DzU 2004 nr 54, poz. 535 ze zm.).
- Ustawa z 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (tekst jednolity: DzU 2002 nr 9, poz. 84 ze zm.).
- Ustawa z 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (tekst jednolity: DzU 2000 nr 54, poz. 654 ze zm.).

Ustawa z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (DzU 2003 nr 96, poz. 873 ze zm.).

Ustawa z 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (DzU 2001 nr 62, poz. 627 ze zm.).

Ustawa z 30 października 2002 r. o podatku leśnym (DzU 2002 nr 200, poz. 1682 ze zm.).

Ustawa z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (tekst jednolity: DzU 1993 nr 94, poz. 431 ze zm.).

Wierzbowski B., Rakoczy B., *Podstawy prawa ochrony środowiska*, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2005.

POLISH TAX SYSTEM AND ENVIRONMENTAL PROTECTION

Summary

The paper analyzes the tax laws in Poland, which can be treated as instruments of environmental policy. These laws regulate state and local taxes and charges. Particular attention is paid to harmonization of energy taxation in the European Union and application of the minimum excise tax rates set by Directives of the EU. The paper presents the role of local self-government authorities which are entitled to specify rates of some taxes binding within their territory. By setting tax rates municipal councils can stimulate local environmental investments.